

СТАНОВИЩЕ

от

Проф. Д-р Мая Богданова Кръстева-Вилмош, дм
Катедра по акушерство и гинекология, Медицински Университет – Пловдив
Клиника по неонатология на УМБАЛ „Св. Георги“ Пловдив

Относно: Дисертационен труд на тема “Значение на кърменето за здравето на деца до 3 години от семейства с висок риск за алергия“ на д-р Миглена Йорданова Маринова-Ашкар – докторант в редовна форма на обучение в докторска програма “Хигиена“ /вкл. трудова, комунална, училищна, радиационна и др./ към Катедра „Хигиена и епидемиология“, МУ “Проф. д-р П. Стоянов“ гр. Варна, в Област на висше образование 7.Здравеопазване и спорт, Професионално направление 7.1.Медицина, Научна специалност „Хигиена“ за присъждане на образователна и научна степен „Доктор“, зачислена със заповед №Р-109-44/01.02.2019 г.

Съгласно заповед Р-109-191/15.03.2023 г. и Протокол №1/27.03.2023 г. съм избрана за член на Научното жури и съм определена да изготвя становище.

БИОГРАФИЧНИ ДАННИ

Д-р Миглена Йорданова Маринова-Ашкар завършва висше медицинско образование през 1989 година в МУ гр.Варна. Започва работа като неонатолог в МБАЛ Разград, а в последствие в сектор за новородени на Родилното отделение на МБАЛ “Св.Анна., гр. Варна. От 2009 година до момента е Началник отделение Неонатология в същата болница. Има признати две специалности– по педиатрия и неонатология, съответно от 1999 г. и от 2007г.

Професионалното ѝ развитие е изцяло свързано с неонатологията, с изучаване на неонаталната физиология и патология, поддържане и повишаване на квалификацията ѝ чрез участия в множество курсове и специализации за следдипломно обучение у нас и в чужбина /Интернатура по неонатология в Университетска болница гр.Грац и гр. Залцбург Австрия /2007 и 2010 г./, гр.Ашкелон Израел/1999г./, Обучение по обществено здраве в майчиното и детско здравеопазване гр. Триест Италия /2008г/ и други.

Д-р Маринова е изграден неонатолог, с много добра теоретична, практическа подготовка и стремеж към самоусъвършенстване, с научни интереси в сферата на майчиното, детско здраве и значението на храненето за детското развитие, за което свидетелстват многобройните ѝ участия в национални и международни научни форуми. Разработването на настоящия дисертационен труд е логична стъпка в тази насока.

Член е на Българската асоциация по Неонатология, WNA, ESPGHAN, BULSPGHAN.

Владее отлично писмено и говоримо английски и руски език.

Честотата на алергичните заболявания нараства през последните години в национален и световен мащаб и това е резултат от самостоятелното или съчетано влияние на множество конституционални, възрастови и епигенетични фактори. Проучванията за ролята на храненето върху растежа и развитието на децата още от

неонаталния период са актуални предвид позитивните и негативни ефекти в краткосрочен и дългосрочен план.

Кърменето като начин на хранене на новороденото е с доказан ефект по отношение на функционалното съзряване на гастроинтестиналния тракт и формирането на чревната микробиота - модулатор на имунорегулаторната функция, редуциране на инцидентите на инфекциозни и алергични заболявания, нормалния растеж на мозъка, предпоставка за развитие на неврокогнитивните функции и намаляване на риска от хронични заболявания в по-късните възрастови периоди. През последната декада е налице подчертан интерес в тази посока както всред медицинските специалисти, така и всред майките в унисон с препоръките на СЗО за ексклузивно кърмене в първите 6 месеца от живота на детето, както и неговото отражение върху здравето от детска до адултна възраст.

Представеният дисертационен труд на д-р Маринова обсъжда част от тези аспекти, свързани с кърменето, което го прави актуален и значим. Темата е дисертабилна. Научният труд е структуриран съобразно изискванията, написан е на 154 стандартни страници.

Литературният обзор се базира на съвременна библиография, съдържаща 306 заглавия, от които 31 на кирилица и 275 на латиница. 30.1% от публикациите са от последните 5 години, а 57.8% от 5 до 10 години. В текста на обзора дисертантката разглежда медикосоциалното значение на алергичните заболявания по вид на клинична проява и подредени в зависимост от възрастовото им разпространение, влиянието на най-честите фактори, увеличаващи риска от изявата им, ролята на хранителния режим на бременната и кърменето на новороденото - златен стандарт в детското хранене. Проследено е отражението на продължителността на кърменето върху атопичния дерматит, хранителната алергия, алергичната астма и острите инфекции на дихателните пътища. Интересни са данните, изложени за растежа и нервно-психическото развитие на децата с атопии, както и различната им взаимовръзка с наднорменото тегло и затлъстяването в по-късните етапи на живота.

Обзорът е доста обемен /около 1/3 от дисертационния труд/, но е добре структуриран, показва детайлно проучване и много добро познаване от авторката на достъпните литературни данни по разработвания проблем, умението ѝ за обобщения. Добро впечатление прави, че в целия текст са изложени и противоречивите резултати от проучванията, цитирани в библиографията, което косвено насочва към идентифициране на нерешените пунктове. Това отчасти компенсира липсата на заключение на обзора, което да мотивира по-добре необходимостта от разработването на настоящия дисертационен труд. В допълнение не считам за уместно библиографията да включва самоцитирани - публикация №12, която е представена и в списъка с публикации към дисертационния труд.

Целта на дисертационния труд е точно формулирана. Поставени са 4 основни задачи, конкретизиращи насоките и детайлите на проучването.

Материал и методи

Обхванатите и проучени са 120 /54 момичета и 66 момчета/ доносени новородени от семейства с висок риск за развитие на алергии. Подробно са описани включващите и изключващи критерии, технологията на събиране и обработка на данните. Признаците на наблюдение, включени в анкетните карти, използваните оценъчни скали при изява на кожна алергия и предполагаема алергия към протеина на кравето мляко. Изброените статистически методи за анализ на получените резултати гарантират тяхната достоверност.

Към този раздел е удачно:

- да се уточни възрастта за проследяване на нервнопсихическото развитие/НПР/

на включените деца, тъй като посоченият интервал «2-3 години» е широк.

- да се опишат нормите на СЗО за оценка растеж и развитие, които фигурират в частта «резултати».

- разбираемо е, че анкетният метод е основен за набиране на информацията от родителите, но все пак възниква въпросът доколко тяхната преценка на ННР е достатъчно обективна. Предполагам, че дисертантката сама се е убедила в достоверността на информацията, базирайки се на професионалния си опит и знания.

Резултати и обсъждане

Проучването показва фамилна предиспозиция за алергия при 56.7% от майките, 45% от бащите и 33.3% от сиблингите. С най-висока честота са астмата и риноконюнктивита сред родителите, а сред сиблингите – атопичния дерматит и риноконюнктивита. Атопичният дерматит се установява при около 1/3 от изследваните деца и не се влияе от пола. Не се доказват разлики по отношение на вида на хранене в неонаталния период и типа алергична проява. Данните от проучването сочат за негативното влияние на алергиите върху растежа на обхванатите деца на 2 годишна възраст, валидно както за момичетата, така и за момчетата.

Анализът на острата заболяемост в случаите с хранителна алергия доказва ролята на изключителното кърмене за намаляване на хоспитализациите при момичетата. В групата на кърмените деца честотата на различните видове алергични прояви е относително ниска - с първенстваща изява на уртикария при женския пол- 14.8% и на атопичен дерматит при момчетата -18.2%. Изследването установява и значението на продължителността на кърменето - само 1/5 от кърмените за период от 6-12 месеца са с признаци на алергия. Въпреки статистически незначими разлики в резултатите в този пункт налице е очертано снижаване на общата честота и по видове алергии за горепосочения интервал.

Проследяването на влиянието на кърменето върху ННР на деца от двата пола е опит с оригинален елемент. Регресионният модел за влиянието на множеството фактори, намесващи се в това направление на изследването ги изключва като значими за ННР на децата.

В обсъждането са използвани данните от литературните източници, сравнени със собствените резултати, но това е недостатъчно. То може да бъде по-обстойно, ако в него се включат личните виждания на дисертантката и интерпретация на някои от получените резултати: например - повишаването на общата честота на алергиите и в частност атопичния дерматит, уртикарията и хранителната алергия при деца, кърмени над 12 месеца, в сравнение с тези, кърмени по-кратко /6-12 месеца/.

Отделянето на резултатите и обсъжданията в самостоятелни раздели е довело до повтарянето на първите и при тяхното обсъждане, което излишно утежнява изложението.

Онагледяването на дисертационния труд се състои от 31 таблици, 6 фигури и 11 приложения, които са добре представени и достатъчно информативни. Приложенията внасят допълнителна яснота и познания по проучвания проблем.

Въз основа на собствените си изследвания д-р Маринова формулира **4 извода с подизводи**, които съответстват на поставените в началото на дисертационния труд задачи. Считаю, че част от тях съдържат вече описани резултати и биха могли да бъдат представени в по-обобщен и синтезиран вид.

Приемам **приносите** на дисертационния труд, част от тях с оригинален характер. Необходимо е да се подчертае, че научната разработка е плод на дългогодишния труд, професионален опит, постоянство и упоритост на дисертантката, въпреки трудностите и е нейно лично дело.

Дисертантката представя **4-ри публикации /1 в чуждестранно списание/ и 7**

участия в научни форуми /4 международни/ свързани с дисертационния труд, което е в съответствие с изискванията.

Авторефератът отразява същността на научната разработка и е добре структуриран. Както дисертацията, така и автореферата са граматически и стилово издържани, написани на достъпен и разбираем език.

Направените забележки в съответните раздели не намаляват стойността на научния труд.

Заключение:

Цялостната ми оценка за представения дисертационен труд на тема „Значение на кърменето за здравето на деца до 3 години от семейства с висок риск за алергия” е **положителна.**

Дисертационният труд на Д-р Миглена Йорданова Маринова-Ашкар е актуален, с научно-теоритично и практическо значение. Авторката е доказал се неонатолог, с богат професионален опит и квалификация, с интереси в областта на научното дирене. Научният труд отговаря на изискванията, залегнали в ЗРАСБ и ПДУ на МУ Варна за присъждане на образователна и научна степен «Доктор».

Убедено препоръчвам на Членовете на уважаемото Научно жури да присъдят ОНС «Доктор» по научна специалност «Хигиена» на Д-р Миглена Йорданова Маринова-Ашкар.

10.04.2022

Проф. д-р Мая Богданова Кръстева-Вилмош, дм

